

ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
TÜRK TARİH KURUMU

ISSN 0041-4255

B E L L E T E N

DÖRT AYDA BİR ÇIKAR

Cilt : LXIX

Sa. 256

Aralık 2005

ANKARA - 2005

İÇİNDEKİLER

Makaleler, İncelemeler:

	Sayfa
GÜNBATTI, CAHİT: Kültepe'de Bulunmuş İki Antlaşma Metni (4 levha ile birlikte)	759
ÖKSE, A. TUBA: Salat Tepe 2000-2002 Kazıları Stratigrafik Sonuçları (10 çizim ile birlikte)	781
KAHYA, EŞİN: İbn Sina'nın Mineroloji Çalışmaları	801
AYNAKULOVA, GÜLNİSA: Gregoryen Kıpçaklar'a Dair	825
SAĞSÖZ, AYŞE - ÖZGEN, SÜLEYMAN: Tarihi Erzurum Kenti Üç Kümbetler ve Çevresinde Bir Analiz Çalışması (47 resim, 18 şekil ile birlikte)	841
IMAZAWA, KOJI: Idris-i Bitlisî'nin <i>Heşt Bihîş</i> 'ının İki Tip Nûshası Üzerine Bir İnceleme	859
DEMİRCİ, SÜLEYMAN: Collection of Avârîz and Nûzul Levies in the Ottoman Empire: A Case Study of the Province of Karaman, 1620-1700.....	897
AYDIN, MİTHAT: Bosna-Hersek Ayaklanması (1875)'nda Panslavizmin Etkisi ve Sırbistan ve Karadağ'ın Rolü	913
LEISER, GARY: The Dawn of Aviation in the Middle East: The First Flying Machines Over İstanbul (16 şekil ile birlikte)	937
PEKER, MÜMTAZ : Lozan Konferansı'nda Nüfus Tartışmaları	1015

Kitap Tanıtma:

AKA, İSMAIL: Mirza Şems-i Bu hâra-yî: <i>Tarih-i Buhara, Hokand ve Kaşgar (Der şerîh-i hükümrâni-i Emir Mir Haydar der Buhara, Muhammed Ali Han der Hokand ve Cihangir Hoca der Kaşgar)</i>	1047
İLGÜREL, MÜCTEBA: <i>Topçular Kâtibi Abdülkadir (Kadri) Efendi Tarihi (Metin ve Tahâlîl)</i>	1051
ÖZTEPE, ERHAN: <i>Hangaus 1 in Ephesos. Funde und Ausstattung, Forschungen in Ephesos VII</i>	1053
KAÇAR, TURHAN : Peter Heather: <i>The Fall of the Roman Empire: A New History</i> – Bryan Ward-Perkins: <i>The Fall of Rome and the end of Civilization</i>	1057

Nekroloji:

CİNAROĞLU, AYKUT: Prof. Dr. Tahsin Özgür (1916-2005) (1 resim ile birlikte)	1061
İngilizce Özетler	1075

ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
T Ü R K T A R İ H K U R U M U

ISSN 0041-4255

B E L L E T E N

DÖRT AYDA BİR ÇIKAR
PERIODICAL PUBLISHED EVERY FOUR MONTHS

Cilt: LXIX - Volume: LXIX
Sayı: 254-256 - No.: 254-256

ANKARA, 2005

**Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Türk Tarih Kurumu Adına
PROF. DR. YUSUF HALAÇOĞLU**

**Proprietor and Redactor in Chief
Turkish Historical Society
PROF. DR. YUSUF HALAÇOĞLU**

İÇİNDEKİLER

Makaleler, İncelemeler:

Sayfa

AHMETBEYOĞLU, ALİ : Avrupa Hun ve Hazar Devletlerinin İktisadî Gelir Kaynakları	117
AYDIN, AYŞE : İstanbul Arkeoloji Müzelerindeki Fildisi Pyksis (8 resim ile birlikte)	59
AYDIN, MİTHAT: Bosna-Hersek Ayaklanması (1875)'nda Panslavizmin Etkisi ve Sırbistan ve Karadağ'ın Rolü	913
AYNAKULOVA, GÜLNİSA: Gregoryen Kıpçaklar'a Dair	825
BEŞİRLİ, MEHMET : Tokat Voyvodalığı (1774-1842)	161
BİLGİN, MUSTAFA SİTKİ : Lozan Konferansı'nda Ermeni Meselesi: İtilaf Devletlerinin Diplomatik Manevraları ve Türkiye'nin Karşı Siyaseti	267
DEMİRCİ, SÜLEYMAN : Collectors of <i>Avâriz</i> and <i>Nüzzül Levies</i> in the Ottoman Empire: A Case Study of the Province of Karaman, 1621-1700	539
DEMİRCİ, SÜLEYMAN: Collection of <i>Avâriz</i> and <i>Nüzzül Levies</i> in the Ottoman Empire: A Case Study of the Province of Karaman, 1620-1700	897
DÖNMEZ, ŞEVKET : 1997-1999 Yılları Yüzey Araştırmalarında İncelenen Amasya İli Demir Çağı Yerleşmeleri (42 resim ile birlikte)	467
EKİNCİ, ABDULLAH : Ortaçağ Ortadoğusu'ndaki Marjinal Hareketlerin (İsmâ'ili-Karmâti Hareketinin) Dönemin İslâm Dünyasına Alternatif Sosyal Yaşam Sunma Çabaları	499
EKİNCİ, İLHAN : Kızıldeniz'in Güneyinde Rekabet - Şeyh Said ve Fersan Adaları Meselesi- (1 harita ile birlikte)	567
GÜNBATTI, CAHİT: Kültepe'de Bulunmuş İki Antlaşma Metni (4 levha ile birlikte)	759
IMAZAWA, KOJI: İdris-i Bitlisî'nin <i>Heşt Bihîşî</i> 'nın İki Tip Nûshası Üzerine Bir İnceleme	859
KAHYA, ESİN: İbn Sina'nın Mineroloji Çalışmaları	801
KOÇHAN, NURETTİN : A Fragment of Pediment from Cyzicus (6 resim ile birlikte)	1
LEISER, GARY: The Dawn of Aviation in the Middle East: The First Flying Machines Over İstanbul (16 şekil ile birlikte)	937
ÖKSE, A. TUBA: Salat Tepe 2000-2002 Kazıları Stratigrafik Sonuçları (10 çizim ile birlikte)	781
ÖZER, MUSTAFA : Edirne -Karaağaç- Timurtaş Köyü Timurtaş Paşa Camisi (14 resim, 2 şekil ile birlikte)	145
ÖZGÜDENLİ, OSMAN G. : İlhânlı Hükümdarı Ebû Sa'îd Hân'a Ait Dört Yarlıq (3 sayfa belge ile birlikte)	65
ÖZME, ADİL : Ruha (Urfa) Hanları Üzerine Bir Değerlendirme (5 resim, 10 plan, 11 şekil 1 harita ile birlikte)	131
PEKER, MÜMTAZ : Lozan Konferansı'nda Nüfus Tartışmaları	1015
REYHAN, CENK : Türk-Alman İlişkilerinin Tarihsel Arka Planı (1878-1914)	217

SAĞSÖZ, AYŞE - ÖZGEN, SÜLEYMAN: Tarihi Erzurum Kenti Üç Kümbetler ve Çevresinde Bir Analiz Çalışması (47 resim, 18 şekil ile birlikte)	841
SEVİM, ALİ : İlginç Yönleriyle Sultan Melikşah	517
ŞAHİN, H. ALİ : Asurlu Tüccarların M.Ö. 2. Bin Yılın İlk Çeyreğinde Anadolu'da Faiz Uygulaması.....	425
TAHBERER, BEKİRCAN - UZEL, İLTER : Antik Kilikya Sikkelerinde Asklepios Kültü (1 harita, 79 resim ile birlikte)	9
UMUNC, HİMMET : Hemingway in Turkey: Historical Contexts and Cultural Intertexts	629
YILMAZ, SALİH : Armín Vámbéry'nin Türkistan Seyahatnamesi ve Karakalpak Türklerine Dair Kayıtlar	599
Kitap Tanıtma:	
AKA, İSMAİL: Mirza Şems-i Buhara-yî: <i>Tarih-i Buhara, Hokand ve Kaşgar (Der şerh-i hükümrâni-i Emir Mir Haydar der Buhara, Muhammed Ali Han der Hokand ve Cihangir Hoca der Kaşgar)</i>	1047
İLGÜREL, MÜCTEBA: <i>Topçular Kâtibi Abdülkadir (Kadri) Efendi Tarihi (Metin ve Tahlil)</i>	1051
ÖZTEPE, ERHAN: <i>Hanhaus I in Ephesos. Funde und Ausstattung, Forschungen in Ephesos VII</i>	1053
KAÇAR, TURHAN : Peter Heather: <i>The Fall of the Roman Empire: A New History</i> – Bryan Ward-Perkins: <i>The Fall of Rome and the end of Civilization</i>	1057
Nekroloji:	
ÇINAROĞLU, AYKUT: Prof. Dr. Tahsin Özgürç (1916-2005) (1 resim ile birlikte)	1061
2004 Yılı İkinci Yarısında Kütüphanemize Gelen Kitaplar ve Dergiler	285
2005 Yılı Birinci Yarısında Kütüphanemize Gelen Kitaplar ve Dergiler	643
İngilizce Özетler	417
İngilizce Özetler	753
İngilizce Özetler	1075

C O N T E N T S

Articles and Studies:	Page
BAŞTAV, ŞERİF: The Founding of the Ottoman Empirer	63
BİLGİ, ÖNDER - ATASOY, SÜMER - DÖNMEZ, ŞEVKET - SUMMERER, LATİFE: The Cultural Development in Samsun (Amisos) Region (with 1 carte, 27 illustrations)	387
ÇAKAR, ENVER: Settlement and Population in the District of Antakya, During the Second Half of the 17 TH Century [According to the <i>Avâriz-Hâne</i> (Household Tax) Register, dated 1678/1089]	431
ÇETİN, ALTAN: Seljuk Influence on the Mamelukes	105
ÇEVİKEL, NURI: The Vienna Version of Pîri's <i>Fethiyye-i Cezire-i Kıbrıs</i>	633
DÖNMEZ, ŞEVKET: Sinop Province in the Second Millennium B.C. (In the Light of New Archaeological Evidence) (with 1 map, 1 plan, 30 illustrations)	1
DÖNMEZ, ŞEVKET: Sinop Province in the Second Millennium B.C. (In the Light of New Archaeological Evidence)	29
DURNA, GÜL E.: Venus Prometor From Mythos to Politics a Divine Key Figure in the Relations Between Rome and Aphrodisias	33
DURU, REFİK: Excavation at Bademacı Preliminary Report, 2002 and 2003 (with 53 plates)	519
ERDEMİR, HATİCE: The Nature of Turko-Byzantine Relations in the Sixth Century Ad..	423
GÜRLER, BİNNUR: Oil Lamps from the 5 TH and 7 TH Centuries A.D. At the Tire Museum (with 8 illustrations)	613
KARAMUK, GÜMEÇ: Traces of Roman civilisation within the area formerly occupied by the Roman Empire	621
KARPAT, KEMAL H.: The Entry of the Ottoman Empire into World War I.....	687
KÖSE, OSMAN: A Crisis in Ottoman-American Relations: The Boycott of the Hacı David Shipping Company (1911)	461
ÖKSE, A. TUBA: A New Find Showing How "Syrian Flasks" were Carried (with 9 illustrations)	599
SEVİN, VELİ: Chronology for the Van Area During the Late Bronze and Early Iron Ages the Urartu -a Search for the Origins of this State (with 2 cartes, 23 illustrations)	355
ŞANAL, MUSTAFA: Women Administrators and Teachers Working in Ottoman Era Girls' Schools of Education and the Courses they Taught.....	649
TAŞAÇIL, AHMET: Chinesę Side of Köl Tigin's Inscriptions	403
TEMEL, MEHMET: Ottoman-Brazilian Relations in the 19 TH Century and in the Beginning of the 20 TH , According to Ottoman Archival Sources (with 4 documents)	131
TÜRKMEN, ZEKERİYA: Medical Treatment of Ottoman Army by Kızılay (The Association of Hilâl-i Ahmer) During the Balkan Wars	483
UMUNC, HİMMET: On the Edge of the Civilized World: Cyrus Hamlin and the American Missionary Work in Turkey	671

Translations:

LEWIS, BERNARD: (translated by, Arslantaş, Nuh) : A Jewish Source about Damascus, immediately after its Conquest by Ottomans	561
STILLMAN, NORMAN (translated by Nuh Arslantaş) : Matters Concerning Labour, Workers and Businessmen, in Egypt during the Middle Ages	155

Book Reviews:

AKA, İSMAIL: Budak Münşî-yi Kazvinî: Cevâhir'ül-Ahbar (<i>Bahş-i Tarih-i İran ez Kara Koyunlu tâ sâl-i 984 h.k.</i>), ...	735
BAYKARA, TUNCER: Settar Cabbar: Kurtuluş Yolunda	577
ÇİÇEK, KEMAL: Eu njeong Yı: <i>Guild Dynamics In Seventeenth-Century Istanbul: Fluidity and Leverage</i>	751
İLGÜREL, MÜCTEBA: Câbî Ömer Efendi: <i>Câbî Tarihi</i> , (<i>Tarih-i Sultan Selim-i Sâlis ve Mahmud-ı Sânî</i>), <i>Tahlil ve Tenkidli Metin</i>	747
KAHYA, ESİN: Gary Leiser-Noury Al-Khaledy: <i>Questions and Answers for Physicians</i>	749
KAHYA, ESİN: Z. Vesel-H. Beikbaghan-B. Thierry: <i>La Science Dans le Monde Iranien à L'Epoque Islamique</i>	569
KAYAPINAR, AYŞE: Nicolas Vatin-Gilles Veinstein: <i>Le Sérail ébranlé, Essai sur les morts, dépositions et avénements des sultans Ottomans, XIVe-XIXe siècle</i>	741
KAYAPINAR, LEVENT: Kemal H. Karpat: <i>Studies on Ottoman Social and Political History</i> . Selected Articles and Essays	737
KAYAPINAR, LEVENT: <i>The Ottomans and the Balkans: A Discussion of Historiography..</i>	585
ÖZCAN, AZMÎ: Travellers in Faith: <i>Studies of the Tablighi Jamaat as a Transnational Islamic Movement for Faith Renewal</i>	581
The books and periodicals our library received during the first half of 2004	755
The books and periodicals our library received during the second half of 2003	167
Abstracts	349
Abstracts	591
Abstracts	905

BELLETEN

**Sahibi ve Yayı İşleri Müdürü / Proprietor and Redactor in Chief
Türk Tarih Kurumu Adına / Turkish Historical Society
PROF. DR. YUSUF HALAÇOĞLU**

Yayın Komisyonu / Commission of Publications

**Prof. Dr. Kâzım Yaşar KOPRAMAN
Prof. Dr. Abdulkadir DONUK
Prof. Dr. Özer ERGENÇ**

Hakemler / Referees

**Prof. Dr. Hakkı ACUN
Doç. Dr. Çağrı ERHAN
Prof. Dr. Hayat ERKANAL
Prof. Dr. Reşat GENÇ
Prof. Dr. Mehmet ÖZ
Prof. Dr. Abdulkadir ÖZCAN
Prof. Dr. Hüseyin SEVER
Doç. Dr. Ömer TURAN**

Adres/Address:

Türk Tarih Kurumu Kızılay Sokak No: 1

06100-Sıhhiye/ANKARA

Tel: 310 23 68/210-217

310 25 00

Fax: 310 16 98

Internet: <http://www.ttk.org.tr>

e-posta: [yusuf @ttk.org.tr](mailto:yusuf@ttk.org.tr)

e-posta: ttkinfo@ttk.org.tr

ISSN 0041-4255

Türk Tarih Kurumu Yayınlarını Internet üzerinden alabileceğiniz adresler

Internet Adresi : <http://e-magaza.ttk.org.tr>

e-posta : e-magaza@ttk.org.tr

Sarıyıldız Ofset tarafından basılmıştır.

Tel : (0312) 342 16 14

C O N T E N T S

	<u>Page</u>
Articles and Studies:	
GÜNBATTI, CAHİT: The Texts of Two Treaties Found at Kültepe (with 4 plates)	759
ÖKSE, A. TUBA: The Stratigraphic Results of the Sałat Tepe Excavations in 2000-2002 (with 10 illustrations)	781
KAHYA, ESİN: Avicenna's Mineralogy Studies	801
AYNAKULOVA, GÜLNİSA: About Gregorian Kıpçaks	825
SAĞSÖZ, AYŞE-ÖZGEN, SÜLEYMAN: An Analytical Study of the Three Mausolea in the Ancient City of Erzurum, and of Their Surroundings (with 65 illustrations)	841
IMAZAWA, KOJI: A Study of the Two Types of Versions of İdris-i Bitlisî's <i>Heşt Bihiş</i>	859
DEMİRCİ, SÜLEYMAN : Collection of <i>Avâriz</i> and <i>Nüzul</i> Levies in the Ottoman Empire: A Case Study of the Province of Karaman, 1620-1700	897
AYDIN, MİTHAT: The Effect of Panslavism and the Role of Serbia and Montenegro in the Bosnia and Herzegovina Revolt of 1875	913
LEISER, GARY: The Dawn of Aviation in the Middle East: The First Flying Machines Over İstanbul (with 16 figures)	937
PEKER, MÜMTAZ : Population Numbers Debates during the Lausanne Conference	1015
 Book Reviews:	
AKA, İSMAİL: Mirza Şems-i Buhara-yî: <i>Tarih-i Buhara, Hokand ve Kasgar (Der şerh-i hükümrâni-i Emir Mir Haydar der Buhara, Muhammed Ali Han der Hokand ve Cihangir Hoca der Kaşgar)</i> , ...	1047
İLGÜREL, MÜCTEBE: <i>Topçular Kâtibi Abdülkadir (Kadri) Efendi Tarihi (Metin ve Tahlil)</i>	1051
ÖZTEPE, ERHAN: <i>Hanghaus 1 in Ephesos. Funde und Ausstattung, Forschungen in Ephesos VII</i>	1053
KAÇAR, TURHAN: Peter Heather: <i>The Fall of the Roman Empire: A New History</i> – Bryan Ward-Perkins: <i>The Fall of Rome and the end of Civilization</i>	1057
 Necrology:	
ÇINAROĞLU, AYKUT : Prof. Dr. Tahsin Özgür (1916-2005) (with 1 illustration)	1061
Abstracts	1075

BELLETEN

PERIODICAL PUBLISHED EVERY FOUR MONTHS

TURKISH HISTORICAL SOCIETY REVIEW

Volume : LXIX

No. 256

December 2005

ANKARA - 2005